

ΛΦΙ 162

Quintus Horatius Flaccus, CARMINA I, III

Περιεχόμενα

Q. HORATI FLACCI CARMINVM LIBER PRIMVS.....	4
I	4
II	4
III	6
IV	6
V	7
VI	7
VII	8
VIII	8
IX	9
X	9
XI	10
XII	10
XIII	12
XIV	12
XV	12
XVI	13
XVII	14
XVIII	15
XIX	15
XX	15
XXI	16
XXII	16
XXIII	17
XXIV	17
XXV	18
XXVI	18
XXVII	18
XXVIII	19
XXIX	20
XXX	20
XXXI	20
XXXII	21
XXXIII	21
XXXIV	22

XXXV	22
XXXVI	23
XXXVII	23
XXXVIII	24
Q. HORATI FLACCI CARMINVM LIBER TERTIVS	25
I	25
II	26
III	27
IV	28
V	30
VI	31
VII	33
VIII	33
IX	34
X	35
XI	35
XII	36
XIII	37
XIV	37
XV	38
XVI	38
XVII	39
XVIII	40
XIX	40
XX	41
XXI	41
XXII	42
XXIII	42
XXIV	42
XXV	44
XXVI	44
XXVII	44
XXVIII	46
XXIX	46
XXX	48

Q. HORATI FLACCI CARMINVM LIBER PRIMVS

I

Maecenas atavis edite regibus,
 o et praesidum et dulce decus meum,
 sunt quos curriculo pulverem Olympicum
 collegisse iuvat metaque fervidis
 evitata rotis palmaque nobilis 5
 terrarum dominos evehit ad deos;
 hunc, si mobilium turba Quiritium
 certat tergeminis tollere honoribus;
 illum, si proprio condidit horreo
 quicquid de Libycis verritur areis. 10
 Gaudentem patrios findere sarculo
 agros Attalicis condicionibus
 numquam demoveas, ut trabe Cypria
 Myrtoum pavidus nauta secet mare.
 Luctantem Icariis fluctibus Africum 15
 mercator metuens otium et oppidi
 laudat rura sui; mox reficit rates
 quassas, indocilis pauperiem pati.
 Est qui nec veteris pocula Massici
 nec partem solido demere de die 20
 spernit, nunc viridi membra sub arbuto
 stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
 Multos castra iuvant et lituo tubae
 permixtus sonitus bellaque matribus
 detestata. Manet sub Iove frigido 25
 venator tenerae coniugis inmemor,
 seu visa est catulis cerva fidelibus,
 seu ruptit teretis Marsus aper plagas.
 Me doctarum hederae praemia frontium
 dis miscent superis, me gelidum nemus 30
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 secernunt populo, si neque tibias
 Euterpe cohibet nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me lyricis vatibus inseres, 35
 sublimi feriam sidera vertice.

II

Iam satis terris nivis atque dirae
 grandinis misit Pater et rubente
 dextera sacras iaculatus arces
 terruit Urbem,

 terruit gentis, grave ne rediret 5
 saeculum Pyrrhae nova monstra questae,
 omne cum Proteus pecus egit altos
 visere montis,

piscium et summa genus haesit ulmo,
nota quae sedes fuerat columbis, 10
et superiecto pavidae natarunt
aequore dammae.

Vidimus flavom Tiberim retortis
litore Etrusco violenter undis
ire deiectum monumenta regis 15
templaque Vestae,

Iliae dum se nimium querenti
iactat ultorem, vagus et sinistra
labitur ripa Iove non probante
uxorius amnis. 20

Audiet civis acuisse ferrum,
quo graves Persae melius perirent,
audiet pugnas vitio parentum
rara iuventus.

Quem vocet divum populus ruentis 25
imperi rebus? Prece qua fatigent
virgines sanctae minus audientem
carmina Vestam?

Cui dabit partis scelus expiandi
Iuppiter? Tandem venias precamur,
nube carentis umeros amictus, 30
augur Apollo,

sive tu mavis, Erycina ridens,
quam locus circumvolat et Cupido,
sive neglectum genus et nepotes 35
respicis, auctor,

heu nimis longo satiate ludo,
quem iuvat clamor galeaeque leves,
acer et Mauri peditis cruentum
voltus in hostem, 40

sive mutata iuvenem figura
ales in terris imitaris, almae
filius Maiae, patiens vocari
Caesaris ultor.

Serus in caelum redeas diuque 45
laetus intersis populo Quirini,
neve te nostris vitiis iniquum
ocior aura

tollat; hic magnos potius triumphos,
hic ames dici pater atque princeps, 50
neu sinas Medos equitare inultos
te duce, Caesar.

III

Sic te diva potens Cypri,
 sic fratres Helenae, lucida sidera,
 ventorumque regat pater
 obstrictis aliis praeter Iapyga,
 navis, quae tibi creditum 5
 debes Vergilium; finibus Atticis
 reddas incolumem precor
 et serves animae dimidium meae.
 Illi robur et aes triplex
 circa pectus erat, qui fragilem truci 10
 commisit pelago ratem
 primus, nec timuit praecipitem Africum
 decertantem Aquilonibus
 nec tristis Hyadas nec rabiem Noti,
 quo non arbiter Hadriae 15
 maior, tollere seu ponere volt freta.
 Quem mortis timuit gradum
 qui siccis oculis monstra natantia,
 qui vidit mare turbidum et
 infamis scopulos Acrocerania? 20
 Nequicquam deus abscidit
 prudens Oceano dissociabili
 terras, si tamen impiae
 non tangenda rates transiliunt vada.
 Audax omnia perpeti 25
 gens humana ruit per vetitum nefas;
 audax Iapeti genus
 ignem fraude mala gentibus intulit;
 post ignem aetheria domo
 subductum macies et nova febrium 30
 terris incubuit cohors
 semotique prius tarda necessitas
 leti corripuit gradum.
 Expertus vacuum Daedalus aera
 pennis non homini datis; 35
 perrupit Acheronta Herculeus labor.
 Nil mortalibus ardui est;
 caelum ipsum petimus stultitia neque
 per nostrum patimur scelus
 iracunda Iovem ponere fulmina. 40

IV

Soluitur acris hiems grata vice veris et Favoni
 trahuntque siccas machinae carinas,
 ac neque iam stabulis gaudet pecus aut arator igni
 nec prata canis alblicant pruinis.

Iam Cytherea choros ducit Venus imminente luna 5
 iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
 alterno terram quauiunt pede, dum gravis Cyclopum

Volcanus ardens visit officinas.

Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
aut flore, terrae quem ferunt solutae; 10
nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
seu poscat agna sive malit haedo.

Pallida Mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
regumque turris. O beate Sesti,
vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam. 15
Iam te premet nox fabulaeque Manes

et domus exilis Plutonia, quo simul mearis,
nec regna vini sortiere talis
nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
nunc omnis et mox virgines tepebunt. 20

V

Quis multa gracilis te puer in rosa
perfusus liquidis urget odoribus
grato, Pyrrha, sub antro?
cui flavam religas comam,

simplex munditiis? Heu quotiens fidem 5
mutatosque deos flebit et aspera
nigris aequora ventis
emirabitur insolens,

qui nunc te fruitur credulus aurea,
qui semper vacuam, semper amabilem 10
sperat, nescius aurae
fallacis. Miseri, quibus

intemptata nites. Me tabula sacer
votiva paries indicat uvida
suspendisse potenti
vestimenta maris deo. 15

VI

Scriberis Vario fortis et hostium
uictor, Maeonii carminis alite,
quam rem cumque ferox nauibus aut equis
miles te duce gesserit.

Nos, Agrippa, neque haec dicere nec gravem 5
Pelidae stomachum cedere nescii,
nec cursus duplicitis per mare Vlxei
nec saevam Pelopis domum

conamur, tenues grandia, dum pudor
inbellisque lyrae Musa potens vetat 10
laudes egregii Caesaris et tuas
culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica tectum adamantina
digne scripserit aut pulvere Troico
nigrum Merionen aut ope Palladis 15
Tydiden superis parem?

Nos convivia, nos proelia virginum
sectis in iuvenes unguibus acrimum
cantamus, vacui sive urimur
non praeter solitum leves. 20

VII

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen
aut Ephesum bimarisve Corinthi
moenia vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
insignis aut Thessala Tempe;
sunt quibus unum opus est intactae Palladis urbem 5
carmine perpetuo celebrare et
undique decerp tam fronti praeponere olivam;
plurimus in Iunonis honorem
aptum dicet equis Argos ditesque Mycenae:
me nec tam patiens Lacedaemon 10
nec tam Larisae percussit campus opimae
quam domus Albuneae resonantis
et praeceps Anio ac Tiburni lucus et uda
mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obscuru deterget nubila caelo 15
saepe Notus neque parturit imbris
perpetuo, sic tu sapiens finire memento
tristitiam vitaeque labores
molli, Plance, mero, seu te fulgentia signis
castra tenent seu densa tenebit 20
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
cum fugeret, tamen uda Lyaeo
tempora populea fertur uinxisse corona,
sic tristis affatus amicos:
'Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
ibimus, o socii comitesque. 25
Nil desperandum Teucro duce et auspice Teucro:
certus enim promisit Apollo
ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortis peioraque passi
mecum saepe viri, nunc vino pellite curas;
cras ingens iterabimus aequor.'
30

VIII

Lydia, dic, per omnis
te deos oro, Sybarin cur properes amando

perdere, cur apricum
 oderit Campum, patiens pulveris atque solis,
 cur neque militaris 5
 inter aequalis equitet, Gallica nec lupatis
 temperet ora frenis.
 Cur timet flavum Tiberim tangere? Cur olivum
 sanguine viperino
 cautius vitat neque iam livida gestat armis 10
 bracchia, saepe disco
 saepe trans finem iaculo nobilis expedito?
 quid latet, ut marinæ
 filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Troia
 funera, ne virilis 15
 cultus in caedem et Lycias proriperet catervas?

IX

Vides ut alta stet nive candidum
 Soracte nec iam sustineant onus
 silvae laborantes geluque
 flumina constiterint acuto?

Dissolve frigus ligna super foco 5
 large reponens atque benignius
 deproeliantis, quadrum Sabina,
 o Thaliarche, merum diota.

Permitte divis cetera, qui simul
 strauere ventos aequore fervido 10
 deproeliantis, nec cupressi
 nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum cras, fuge quaerere, et
 quem fors dierum cumque dabit, lucro
 adpone nec dulcis amores
 sperne, puer, neque tu choreas, 15

donec virenti canities abest
 morosa. Nunc et Campus et areae
 lenesque sub noctem susurri
 composita repetantur hora,

nunc et latentis proditor intumo 20
 gratus puellae risus ab angulo
 pignusque dereptum lacertis
 aut digito male pertinaci.

X

Mercuri, facunde nepos Atlantis,
 qui feros cultus hominum recentum
 voce formasti catus et decorae
 more palaestrae,

te canam, magni Iovis et deorum
nuntium curvaeque lyrae parentem,
callidum quicquid placuit iocosο
condere furto.

5

Te, boves olim nisi reddidisses
per dolum amotas, puerum minaci
voce dum terret, viduus pharetra
risit Apollo.

10

Quin et Atridas duce te superbos
Ilio dives Priamus relicto
Thessalosque ignis et iniqua Troiae
castra febellit.

15

Tu pias laetis animas reponis
sedibus virgaque levem coerces
aurea turbam, superis deorum
gratus et imis.

20

XI

Tu ne quaesieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi
finem di dederint, Leuconoe, nec Babylonios
temptaris numeros. Ut melius quicquid erit pati!
Seu pluris hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam,
quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrenum, sapias, vina lique et spatio brevi
spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
aetas: carpe diem, quam minimum credula postero.

5

XII

Quem virum aut heroa lyra vel acri
tibia sumis celebrare, Clio?
Quem deum? Cuius recinet iocosa
nomen imago

aut in umbrosis Heliconis oris
aut super Pindo gelidove in Haemo?
Unde vocalem temere insecurae
Orpheus silvae

5

arte materna rapidos morantem
fluminum lapsus celerisque ventos,
blandum et auritas fidibus canoris
ducere quercus.

10

Quid prius dicam solitis parentis
laudibus, qui res hominum ac deorum,
qui mare ac terras variisque mundum
temperat horis?

15

Unde nil maius generatur ipso
nec viget quicquam simile aut secundum;
proximos illi tamen occupabit
Pallas honores. 20

Proeliis audax, neque te silebo,
Liber, et saevis inimica virgo
beluis, nec te, metuende certa
Phoebe sagitta.

Dicam et Alciden puerosque Ledae, 25
hunc equis, illum superare pugnis
nobilem; quorum simul alba nautis
stella refulsit,

defluit saxis agitatus umor,
concidunt venti fugiuntque nubes 30
et minax, quod sic volvere, ponto
unda recumbit.

Romulum post hos prius an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis 35
nobile letum.

Regulum et Scauros animaeque magnae
prodigum Paulum superante Poeno
gratus insigni referam Camena
Fabriciumque. 40

Hunc et incomptis Curium capillis
utilem bello tulit et Camillum
saeva paupertas et avitus apto
cum lare fundus.

Crescit occulto velut arbor aevo 45
fama Marcelli; micat inter omnis
Iulium sidus, velut inter ignis
luna minores.

Gentis humanae pater atque custos,
orte Saturno, tibi cura magni 50
Caesaris fatis data: tu secundo
Caesare regnes.

Ille seu Parthos Latio imminentis
egerit iusto domitos triumpho
sive subiectos Orientis orae 55
Seras et Indos,

te minor laetum reget aequus orbem:
tu gravi curru quaties Olympum,
tu parum castis inimica mittes
fulmina lucis. 60

XIII

Cum tu, Lydia, Telephi
cervicem roseam, cerea Telephi
laudas bracchia, vae, meum
fervens difficiili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi nec color
certa sede manet, umor et in genas 5
furtim labitur, arguens
quam lentis penitus macerer ignibus.
Uror, seu tibi candidos
turparunt umeros inmodicae mero 10
rixiae, sive puer furens
inpressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
speres perpetuum dulcia barbare
laedentem oscula, quae Venus 15
quinta parte sui nectaris imbuīt.
Felices ter et amplius
quos inrupta tenet copula nec malis
divolsus querimoniis
suprema citius solvet amor die. 20

XIV

O navis, referent in mare te novi
fluctus. O quid agis? Fortiter occupa
portum. Nonne vides ut
nudum remigio latus,
et malus celeri saucius Africo 5
antemnaque gemant ac sine funibus
vix durare carinae
possint imperiosius
aequor? Non tibi sunt integra lintea,
non di, quos iterum pressa voces malo. 10
Quamvis Pontica pinus,
silvae filia nobilis,
iactes et genus et nomen inutile:
nil pictis timidus navita puppibus
fidit. Tu, nisi ventis 15
debes ludibrium, cave.
Nuper sollicitum quae mihi taedium,
nunc desiderium curaque non levis,
interfusa nitentis
vites aequora Cycladas. 20

XV

Pastor cum traheret per freta navibus
Idaeis Helenen perfidus hospitam,

ingrato celeris obruit otio
ventus ut caneret fera

Nereus fata: 'Mala ducis avi domum 5
quam multo repetet Graecia milite,
conjurata tuas rumpere nuptias
et regnum Priami vetus.

Heu, heu, quantus equis, quantus adest viris
sudor! Quanta moves funera Dardanae 10
genti! Iam galeam Pallas et aegida
currusque et rabiem parat.

Nequicquam Veneris praesidio ferox
pectes caesarium grataque feminis
inbelli cithara carmina divides; 15
nequicquam thalamo gravis

hastas et calami spicula Cnosii
vitabis strepitumque et celerem sequi
Aiacem: tamen, heu serus, adulteros
crines pulvere collines.

Non Laertiaden, exitium tuae 20
gentis, non Pylium Nestora respicis?
Urgent inpavidi te Salaminius
Teucer, te Sthenelus sciens

pugnae, sive opus est imperitare equis, 25
non auriga piger; Merionen quoque
nosces. Ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre,

quem tu, cervus uti vallis in altera
visum parte lupum graminis inmemor, 30
sublimi fugies mollis anhelitu,
non hoc pollicitus tuae.

Iracunda diem proferet Ilio
matronisque Phrygum classis Achillei;
post certas hiemes uret Achaicus 35
ignis Iliacas domos.'

XVI

O matre pulchra filia pulchrior,
quem criminosis cumque voles modum
pones iambis, sive flamma
sive mari libet Hadriano.

Non Dindymene, non adytis quatit 5
mentem sacerdotum incola Pythius,
non Liber aequa, non acuta
sic geminant Corybantes aera,

tristes ut irae, quas neque Noricus
deterret ensis nec mare naufragum 10
nec saevus ignis nec tremendo
Iuppiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
limo coactus particulam undique
desectam et insani leonis
vim stomacho apposuisse nostro. 15

Irae Thyesten exitio gravi
strauere et altis urbibus ultimae
stetere causae, cur perirent
funditus inprimeretque muris 20

hostile aratrum exercitus insolens.
Conpesce mentem: me quoque pectoris
temptavit in dulci iuventa
feruor et in celeres iambos

misit furentem. Nunc ego mitibus 25
mutare quaero tristia, dum mihi
fias recantatis amica
opprobriis animumque reddas.

XVII

Velox amoenum saepe Lucretilem
mutat Lycaeо Faunus et igneam
defendit aestatem capellis
usque meis pluviosque ventos.

Inpune tutum per nemus arbutos 5
quaerunt latentis et thyma deviae
olentis uxores mariti
nec viridis metuunt colubras

nec Martialis haediliae lupos,
utcumque dulci, Tyndari, fistula 10
valles et Usticae cubantis
levia personuere saxa.

Di me tueruntur, dis pietas mea
et Musa cordi est. Hic tibi copia
manabit ad plenum benigno
ruris honorum opulenta cornu; 15

hic in reducta valle Caniculae
vitabis aestus et fide Teia
dices laborantis in uno
Penelopen vitreamque Circen; 20

hic innocentis pocula Lesbii
duces sub umbra nec Semeleius

cum Marte confundet Thyoneus
proelia nec metues protervum

suspecta Cyrum, ne male dispari 25
incontinentis iniciat manus
et scindat haerentem coronam
crinibus inmeritamque vestem.

XVIII

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
circa mite solum Tiburis et moenia Catili;
siccis omnia nam dura deus proposuit neque
mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat? 5
Quis non te potius, Bacche pater, teque decens Venus?
Ac ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
debellata, monet Sithoniis non levis Euhius,
cum fas atque nefas exiguo fine libidinum 10
discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
invitum quatiam nec variis obsita frondibus
sub divum rapiam. Saeva tene cum Berecyntio
cornu tympana, quae subsequitur caecus amor sui
et tollens vacuum plus nimio gloria verticem 15
arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

XIX

Mater saeva Cupidinum
Thebanaeque iubet me Semelae puer
et lasciva Licentia
finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glycerae nitor 5
splendentis Pario marmore purius;
urit grata proteruitas
et voltus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit, nec patitur Scythas 10
aut versis animosum equis
Parthum dicere nec quae nihil attinent.
Hic vivum mihi caespitem, hic
verbenas, pueri, ponite turaque
bimi cum patera meri:
mactata veniet lenior hostia. 15

XX

Vile potabis modicis Sabinum
cantharis, Graeca quod ego ipse testa
conditum levi, datus in theatro
cum tibi plausus,

care Maecenas eques, ut paterni
fluminis ripae simul et iocosa
redderet laudes tibi Vaticani
montis imago.

Caecubum et prelo domitam Caleno
tu bibes uvam; mea nec Falernae 10
temperant vites neque Formiani
pocula colles.

XXI

Dianam tenerae dicite virgines,
intonsum, pueri, dicite Cynthium
Latonamque supremo
dilectam penitus Iovi;

vos laetam fluvii et nemorum coma, 5
quaecumque aut gelido prominet Algido,
nigris aut Erymanthi
silvis aut viridis Gragi;

vos Tempe totidem tollite laudibus
natalemque, mares, Delon Apollinis 10
insignemque pharetra
fraternaque umerum lyra.

Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem
pestemque a populo et principe Caesare in
Persas atque Britannos
vestra motus aget prece. 15

XXII

Integer vitae scelerisque purus
non eget Mauris iaculis neque arcu
nec venenatis grida sagittis,
Fusce, pharetra,

sive per Syrtis iter aestuosas 5
sive facturus per inhospitalem
Caucasum vel quae loca fabulosus
lambit Hydaspes.

Namque me silva lupus in Sabina,
dum meam canto Lalagen et ultra 10
terminum curis vagor expeditis,
fugit inermem,

quale portentum neque militaris
Daunias latis alit aesculetis
nec Iubae tellus generat, leonum 15
arida nutrix.

Pone me pigris ubi nulla campis
arbor aestiva recreatur aura,
quod latus mundi nebulae malusque
Iuppiter urget; 20

pone sub curru nimium propinquai
solis in terra domibus negata:
dulce ridentem Lalagen amabo,
dulce loquentem.

XXIII

Vitas inuleo me similis, Chloe,
quaerenti pavida montibus aviis
matrem non sine vano
aurarum et silvae metu.

Nam seu mobilibus veris inhorruit 5
adventus folliis, seu virides rubum
dimovere lacertae,
et corde et genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aspera
Gaetus sue leo, frangere persequor: 10
tandem desine matrem
tempestiva sequi viro.

XXIV

Quis desiderio sit pudor aut modus
tam cari capit? Praecipe lugubris
cantus, Melpomene, cui liquidam pater
vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor 5
urget? Cui Pudor et Iustitiae soror,
incorrupta Fides, nudaque Veritas
quando ullum inveniet parem?

Multis ille bonis flebilis occidit,
nulli flebilius quam tibi, Vergili. 10
Tu frustra pius, heu, non ita creditum
poscis Quintilium deos.

Quid si Threicio blandius Orpheo
auditam moderere arboribus fidem?
Num vanae redeat sanguis imagini, 15
quam virga semel horrida,
non lenis precibus fata recludere,
nigro compulerit Mercurius gregi?
durum: sed levius fit patientia
quicquid corrigere est nefas. 20

XXV

Parcius iunctas quatiunt fenestras
iactibus crebris iuvenes proterui
nec tibi somnos adimunt amatque
ianua limen,

quae prius multum facilis movebat 5
cardines. Audis minus et minus iam:
'Me tuo longas perevnte noctes,
Lydia, dormis?'

Invicem moechos anus arrogantis
flebis in solo levis angiportu 10
Thracio baccante magis sub
interlunia vento,

cum tibi flagrans amor et libido,
quae solet matres furiare equorum,
saeviet circa iecur ulcerosum 15
non sine questu,

laeta quod pubes hedera virenti
gaudeat pulla magis atque myrto,
aridas frondes hiemis sodali
dedit Euro. 20

XXVI

Musis amicus tristitiam et metus
tradam protervis in mare Creticum
portare ventis, quis sub Arcto
rex gelidae metuatur orae,

quid Tiridaten terreat, unice 5
securus. O quae fontibus integris
gaudes, apricos necte flores,
necte meo Lamiae coronam,

Piplea dulcis. Nil sine te mei
prosunt honores; hunc fidibus novis, 10
hunc Lesbio sacrare plectro
teque tuasque decet sorores.

XXVII

Natis in usum laetitiae scyphis
pugnare Thracum est; tollite barbarum
morem verecundumque Bacchum
sanguineis prohibete rixis.

Vino et lucernis Medus acinaces 5
immane quantum discrepat; impium

lenite clamorem, sodales,
et cubito remanete presso.

Voltis severi me quoque sumere
partem Falerni? Dicat Opuntiae 10
frater Megyllae quo beatus
volnere, qua pereat sagitta.

Cessat voluntas? Non alia bibam
mercede. Quae te cumque domat Venus
non erubescendis adurit
ignibus ingenuoque semper 15

amore peccas. Quicquid habes, age,
depone tutis auribus. A! miser,
quanta laborabas Charybdi,
digne puer meliore flamma. 20

Quae saga, quis te solvere Thessalis
magus venenis, quis poterit deus?
vix inligatum te triformali
Pegasus expediet Chimaera.

XXVIII

Te maris et terrae numeroque carentis harenae
mensorem cohibent, Archyta,
pulveris exigui prope latum parva Matinum
munera nec quicquam tibi prodest 5
aerias temptasse domos animoque rotundum
percurrisse polum morituro.
Occidit et Pelopis genitor, conviva deorum,
Tithonusque remotus in auras
et Iovis arcanis Minos admissus habentque
Tartara Panthoiden iterum Orco 10
demissum, quamvis clipeo Troiana refixo
tempora testatus nihil ultra
nervos atque cutem morti concesserat atrae,
iudice te non sordidus auctor
naturae verique. Sed omnis una manet nox 15
et calcanda semel via leti.
Dant alios Furiae toruo spectacula Marti,
exitio est avidum mare nautis;
mixta senum ac iuvenum densentur funera, nullum
saeva caput Proserpina fugit. 20
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu, nauta, vagae ne parce malignus harenae
ossibus et capiti inhumato
particulam dare: sic, quodcumque minabitur Eurus 25
fluctibus Hesperiis, Venusinae
plectantur silvae te sospite multaque merces,
unde potest, tibi defluat aequo
ab Iove Neptunoque sacri custode Tarenti.
Neglegis inmeritis nocituram

postmodo te natis fraudem committere? Fors et
debita iura vicesque superbae
te maneant ipsum: precibus non linquar inultis
teque piacula nulla resolvent. 30
Quamquam festinas, non est mora longa; licebit
inieco ter pulvere curras. 35

XXIX

Icci, beatis nunc Arabum invides
gazis et acrem militiam paras
non ante devictis Sabaeae
regibus horribilique Medo

nectis catenas? Quae tibi virginum 5
sponso necato barbara serviet?
puer quis ex aula capillis
ad cyathum statuetur unctis,

doctus sagittas tendere Sericas
arcu paterno? Quis neget arduis 10
pronos relabi posse rivos
montibus et Tiberim reverti,

cum tu coemptos undique nobilis
libros Panaeti Socraticam et domum
mutare loricis Hiberis,
pollicitus meliora, tendis? 15

XXX

O Venus regina Cnidi Paphique,
sperne dilectam Cypron et vocantis
ture te multo Glycerae decoram
transfer in aedem.

Fervidus tecum puer et solutis 5
Gratiae zonis properentque Nymphae
et parum comis sine te Iuventas
Mercuriusque.

XXXI

Quid dedicatum poscit Apollinem
vates? Quid orat, de patera novum
fundens liquorem? Non opimae
Sardiniae segetes feraces,

non aestuosa grata Calabriae 5
armenta, non aurum aut ebur Indicum,
non rura, quae Liris quieta
mordet aqua taciturnus amnis.

Premant Calena falce quibus dedit
 Fortuna vitem, dives et aureis 10
 mercator exsiccat culillis
 vina Syra reparata merce,

 dis carus ipsis, quippe ter et quater
 anno revisens aequor Atlanticum
 inpune: me pascut olivae,
 me cichorea levesque malvae. 15

Frui paratis et valido mihi,
 Latoe, dones, at, precor, integra
 cum mente, nec turpem senectam
 degere nec cithara carentem. 20

XXXII

Poscimur. Si quid vacui sub umbra
 lusimus tecum, quod et hunc in annum
 vivat et pluris, age, dic Latinum,
 barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi, 5
 qui, ferox bello, tamen inter arma,
 sive iactatam religarat udo
 litore navem,

Liberum et Musas Veneremque et illi
 semper haerentem puerum canebat 10
 et Lycum nigris oculis nigroque
 crine decorum.

O decus Phoebi et dapibus supremi
 grata testudo Iovis, o laborum
 dulce lenimen, mihi cumque salve 15
 rite vocanti.

XXXIII

Albi, ne doleas plus nimio memor
 inmitis Glycerae neu miserabilis
 descantes elegos, cur tibi iunior
 laesa praeniteat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida 5
 Cyri torret amor, Cyrus in asperam
 declinat Pholoen: sed prius Apulis
 iungentur capreae lupis

quam turpi Pholoe peccet adultero.
 Sic visum Veneri, cui placet imparis 10
 formas atque animos sub iuga aenea
 saevo mittere cum ioco.

Ipsum me melior cum peteret Venus,
grata detinuit compede Myrtale
libertina, fretis acrior Hadriae 15
curuantis Calabros sinus.

XXXIV

Parcus deorum cultor et infrequens,
insanientis dum sapientiae
 consultus erro, nunc retrorsum
 vela dare atque iterare cursus

cogor relictos: namque Diespiter 5
igni corusco nubila dividens
 plerumque, per purum tonantis
 egit equos volucremque currum,

quo bruta tellus et vaga flumina,
quo Styx et invisi horrida Taenari 10
 sedes Atlanteusque finis
 concutitur. Valet ima summis

mutare et insignem attenuat deus,
obscura promens; hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto
 sustulit, hic posuisse gaudet. 15

XXXV

O diva, gratum quae regis Antium,
praeiens vel imo tollere de gradu
 mortale corpus vel superbos
 vertere funeribus triumphos,

te pauper ambit sollicita prece 5
ruris colonus, te dominam aequoris
 quicumque Bythyna lacescit
 Carpathium pelagus carina.

Te Dacus asper, te profugi Scythae,
urbesque gentesque et Latium ferox 10
 regumque matres barbarorum et
 purplei metuunt tyranni,

iniurioso ne pede proruas
stantem columnam, neu populus frequens
 ad arma cessantis, ad arma
 concitet imperiumque frangat. 15

Te semper anteit serva Necessitas,
clavos trabalis et cuneos manu
 gestans aena nec severus
 uncus abest liquidumque plumbum; 20

te Spes et albo rara Fides colit
velata panno nec comitem abnegat,
utcumque mutata potentis
veste domos inimica linquis;

at volgus infidum et meretrix retro 25
periura cedit, diffugunt cadis
cum faece siccatis amici,
ferre iugum pariter dolosi.

Serves iturum Caesarem in ultimos
orbis Britannos et iuvenum recens 30
examen Eois timendum
partibus Oceanoque rubro.

Heu heu, cicatricum et sceleris pudet
fratrumque. Quid nos dura refugimus
aetas, quid intactum nefasti
liquimus? Unde manum iuventus 35

metu deorum continuit? Quibus
pepercit aris? O utinam nova
incude diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum! 40

XXXVI

Et ture et fidibus iuvat
placare et vituli sanguini debito
custodes Numidae deos,
qui nunc Hesperia sospes ab ultima
caris multa sodalibus, 5
nulli plura tamen dividit oscula
quam dulci Lamiae, memor
actae non alio rege puertiae
mutataeque simul togae.
Cressa ne careat pulchra dies nota 10
neu promptae modus amphorae
neu morem in Salium sit requies pedum
neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat amystide
neu desint epulis rosae 15
neu vivax apium neu breve lilium.
Omnes in Damalin putres
deponent oculos nec Damalis nouo
divelletur adultero
lascivis hederis ambitiosior. 20

XXXVII

Nunc est bibendum, nunc pede libero
pulsanda tellus, nunc Saliaribus
ornare pulvinar deorum
tempus erat dapibus, sodales.

Antehac nefas depromere Caecubum cellis avitis, dum Capitolio	5
regina dementis ruinas funus et imperio parabat	
contaminato cum grege turpium morbo virorum, quidlibet impotens	10
sperare fortunaque dulci ebria. Sed minuit furorem	
vix una sospes navis ab ignibus, mentemque lymphatam Mareotico	
redegit in veros timores	15
Caesar, ab Italia volantem	
remis adurgens, accipiter velut mollis columbas aut leporem citus	
venator in campis nivalis	
Haemoniae, daret ut catenis	20
fatale monstrum. Quae generosius perire quaerens nec muliebriter	
expavit ensem nec latentis	
classe cita reparavit oras,	
ausa et iacentem visere regiam voltu sereno, fortis et asperas	25
tractare serpentes, ut atrum	
corpore conbiberet venenum,	
deliberata morte ferocior: saevis Liburnis scilicet invidens	
privata deduci superbo,	30
non humiliis mulier, triumpho.	

XXXVIII

Persicos odi, puer, apparatus,
displicent nexae philyra coronae,
mitte sectari, rosa quo locorum
sera moretur.

Simplici myrto nihil adlabores
sedulus, curo: neque te ministrum
dedecet myrtus neque me sub arta
vite bibentem.

Q. HORATI FLACCI CARMINVM LIBER TERTIVS

I

Odi profanum volgus et arceo.
 Favete linguis: carmina non prius
 audita Musarum sacerdos
 virginibus puerisque canto.

Regum timendorum in proprios greges, 5
 reges in ipsos imperium est Iovis,
 clari Giganteo triumpho,
 cuncta supercilio moventis.

Est ut viro vir latius ordinet
 arbusta sulcis, hic generosior 10
 descendat in campum petitor,
 moribus hic meliorque fama

contendat, illi turba clientium
 sit maior: aequa lege Necessitas
 sortitur insignis et imos,
 omne capax movet urna nomen. 15

Destrictus ensis cui super impia
 cervice pendet, non Siculae dapes
 dulcem elaboratum saporem,
 non avium citharae quecantus 20

Somnum reducent: somnus agrestium
 lenis virorum non humilis domos
 fastidit umbrosamque ripam,
 non Zephyris agitata tempe.

Desiderantem quod satis est neque 25
 tumultuosum sollicitat mare,
 nec saevus Arcturi cadentis
 impetus aut orientis Haedi,

non verberatae grandine vineae
 fundusque mendax, arbore nunc aquas 30
 culpante, nunc torrentia agros
 sidera, nunc hiemes iniquas.

Contracta pisces aequora sentiunt
 iactis in altum molibus: huc frequens
 caementa demittit redemptor
 cum famulis dominusque terrae 35

fastidiosus: sed Timor et Minae
 scandunt eodem quo dominus, neque
 decedit aerata triremi et
 post equitem sedet atra Cura. 40

Quod si dolentem nec Phrygius lapis
nec purpurarum sidere clarior
delenit usus nec Falerna
uitis Achaemenumque costum,

cur invidendis postibus et novo 45
sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
divitias operosiores?

II

Angustam amice pauperiem pati
robustus acri militia puer
condiscat et Parthos ferocis
vexet eques metuendus hasta

vitamque sub divo et trepidis agat 5
in rebus. Illum ex moenibus hosticis
matrona bellantis tyranni
prospiciens et adulta virgo

suspiret, eheu, ne rudit agminum
sponsus lacesat regius asperum 10
tactu leonem, quem cruenta
per medias rapit ira caedes.

Dulce et decorum est pro patria mori:
mors et fugacem persequitur virum
nec parcit inbellis iuventae
poplitibus timidove tergo. 15

Virtus, repulsae nescia sordidae,
intaminatis fulget honoribus
nec sumit aut ponit securis
arbitrio popularis aurae. 20

Virtus, recludens immeritis mori
caelum, negata temptat iter via
coetusque volgaris et udam
spernit humum fugiente pinna.

Est et fidi tuta silentio 25
merces: vtabo, qui Cereris sacrum
volgarit arcanae, sub isdem
sit trabibus fragilemque mecum

solvat phaselon; saepe Diespiter
neglectus incesto addidit integrum, 30
raro antecedentem scelestum
deservit pede Poena claudio.

III

Iustum et tenacem propositi virum
non civium ardor prava iubentium,
non voltus instantis tyranni
mente quatit solida neque Auster,

dux inquieti turbidus Hadriae, 5
nec fulminantis magna manus Iovis:
si fractus inlabatur orbis,
inpavidum ferient ruinae.

Hac arte Pollux et vagus Hercules
enusis arces attigit igneas, 10
quos inter Augustus recumbens
purpureo bibet ore nectar;

hac te merentem, Bacche pater, tuae
vexere tigres indocili iugum
collo trahentes; hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit, 15

gratum elocuta consiliantibus
Ionone divis: 'Ilion, Ilion
fatalis incestusque iudex
et mulier peregrina vertit 20

in pulverem, ex quo destituit deos
mercede pacta Laomedon, mihi
castaeque damnatum Mineruae
cum populo et duce fraudulentio.

Iam nec Lacaenae splendet adulterae 25
famosus hospes nec Priami domus
periura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit

nostrisque ductum seditionibus
bellum resedit. Protinus et gravis 30
ira et invisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo; illum ego lucidas
inire sedes, discere nectaris
sucos et adscribi quietis
ordinibus patiar deorum. 35

Dum longus inter saeviat Ilion
Romamque pontus, qualibet exules
in parte regnato beati;
dum Priami Paridisque busto 40

insultet armentum et catulos ferae
celae inultaes, stet Capitolium
fulgens triumphatisque possit
Roma ferox dare iura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas
extendat oras, qua medius liquor
secernit Europen ab Afro,
qua tumidus rigat arva Nilus;

aurum inreperum et sic melius situm,
cum terra celat, spernere fortior 50
quam cogere humanos in usus
omne sacrum rapiente dextra,

quicumque mundo terminus obstitit,
hunc tanget armis, visere gestiens,
qua parte debacentur ignes,
qua nebulae pluviique rores. 55

Sed bellicosis fata Quiritibus
hac lege dico, ne nimium pii
rebusque fidentes avitae
tecta velint reparare Troiae. 60

Troiae renascens alite lugubri
fortuna tristi clade iterabitur,
ducente victrices catervas
coniuge me Iovis et sorore.

Ter si resurgat murus aeneus 65
auctore Phoebo, ter pereat meis
excisus Argivis, ter uxor
capta virum puerosque ploret.'

Non hoc iocosa conveniet lyrae;
quo, Musa, tendis? Desine pervicax 70
referre sermones deorum et
magna modis tenuare parvis.

IV

Descende caelo et dic age tibia
regina longum Calliope melos,
seu voce nunc mavis acuta
seu fidibus citharave Phoebi.

Auditis? An me ludit amabilis 5
insania? Audire et videor pios
errare per lucos, amoenae
quos et aquae subeunt et aurae.

Me fabulosae Voltare in Apulo
nutricis extra limina Pulliae 10
ludo fatigatumque somno
fronde nova puerum palumbes

texere, mirum quod foret omnibus
quicumque celsae nidum Aceruntiae

saltusque Bantinos et aruum
pingue tenent humilis Forenti, 15

ut tuto ab atris corpore viperis
dormirem et ursis, ut premerer sacra
lauroque conlataque myrto,
non sine dis animosus infans. 20

Vester, Camenae, vester in arduos
tollor Sabinos, seu mihi frigidum
Praeneste seu Tibur supinum
seu liquidae placuere Baiae;

vestris amicum fontibus et choris 25
non me Philippis versa acies retro,
devota non extinxit arbor
nec Sicula Palinurus unda.

Utcumque mecum vos eritis, libens
insanientem navita Bosphorum
temptabo et urentis harenas 30
litoris Assyri viator,

Visam Britannos hospitibus feros
et laetum equino sanguine Concanum,
visam pharetratos Gelonos 35
et Scythicum inviolatus amnem.

Vos Caesarem altum, militia simul
fessas cohortes abdidit oppidis,
finire quaerentem labores
Pierio recreatis antro; 40

vos lene consilium et datis et dato
gaudetis, almae. Scimus ut impios
Titanae inmanemque turbam
fulmine sustulerit caduco,

qui terram inertem, qui mare temperat 45
ventosum et urbes regnaque tristia
divosque mortalisque turmas
imperio regit unus aequo.

Magnum illa terrorem intulerat Iovi
fidens iuventus horrida bracchiiis 50
fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olymbo.

Sed quid Typhoeus et validus Mimas
aut quid minaci Porphyron statu,
quid Rhoetus evolsisque truncis 55
Enceladus iaculator audax

contra sonantem Palladis aegida
possent ruentes? Hinc avidus stetit

Volcanus, hinc matrona Iuno et
nunquam umeris positurus arcum, 60

qui rore puro Castaliae lavit
crinis solutos, qui Lyciae tenet
dumeta natalemque silvam,
Delius et Patareus Apollo.

Vis consili expers mole ruit sua; 65
vim temperatam di quoque provehunt
in maius; idem odere vires
omne nefas animo moventis.

Testis mearum centimarus gigas
sententiarum, notus et integrae 70
temptator Orion Diana,
virginea domitus sagitta.

Iniecta monstris Terra dolet suis
maeretque partus fulmine luridum
missos ad Orcum; nec peredit 75
impositam celer ignis Aetnen,

incontinentis nec Tityi iecur
reliquit ales, nequitiae additus
custos; amatorem trecentae
Pirithoum cohibent catenae. 80

V

Caelo tonantem credidimus Iovem
regnare: praesens divus habebitur
Augustus adiectis Britannis
imperio gravibusque Persis.

Milesne Crassi coniuge barbara 5
turpis maritus vixit et hostium,
pro curia inuersique mores!
consenuit sacerorum in armis

sub rege Medo Marsus et Apulus
anciliorum et nominis et togae 10
oblitus aeternaeque Vestae,
incolumi Iove et urbe Roma?

Hoc caverat mens provida Reguli
dissentientis condicionibus
foedis et exemplo trahenti 15
perniciem veniens in aevum,

si non periret inmiserabilis
captius pubes: 'Signa ego Punicis
adfixa delubris et arma
militibus sine caede' dixit 20

'derepta vidi; vidi ego civium
retorta tergo bracchia libero
portasque non clausas et arva
Marte coli populata nostro.

Auro repensus scilicet acrior 25
miles redibit. Flagitio additis
damnum. Neque amissos colores
lana refert medicata fuco,

nec vera virtus, cum semel excidit,
curat reponi deterioribus. 30
Si pugnat extricata densis
cerva plagis, erit ille fortis,

qui perfidis se credidit hostibus,
et Marte Poenos proteret altero,
qui lora restrictis lacertis 35
sensit iners timuitque mortem.

Hic, unde vitam sumeret inscius,
pacem duello miscuit. O pudor!
o magna Carthago, probrosis
altior Italiae ruinis! 40

Fertur pudicae coniugis osculum
parvosque natos ut capit is minor
ab se removisse et virilem
toruus humi posuisse voltum,

donec labantis consilio patres 45
firmaret auctor nunquam alias dato
interque maerentis amicos
egregius properaret exul.

Atqui sciebat quae sibi barbarus
tortor pararet; non aliter tamen 50
dimovit obstantis propinquos
et populum redditus morantem

quam si clientum longa negotia
diiudicata lite relinquere,
tendens Venafranos in agros 55
aut Lacedaemonium Tarentum.

VI

Delicta maiorum inmeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
aedisque labentis deorum et
foeda nigro simulacra fumo.

Dis te minorem quod geris, imperas: 5
hinc omne principium, huc refer exitum.

Di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

Iam bis Monaeses et Pacori manus
non auspicatos contudit impetus 10
nostros et adiecissee praedam
torquibus exiguis renidet.

Paene occupatam seditionibus
delevit urbem Dacus et Aethiops,
 hic classe formidatus, ille 15
missilibus melior sagittis.

Fecunda culpae saecula nuptias
primum inquinavere et genus et domos:
 hoc fonte derivata clades
 in patriam populumque fluxit. 20

Motus doceri gaudet Ionicos
matura virgo et fingitur artibus,
 iam nunc et incestos amores
 de tenero meditatur ungui.

Mox iuniores quaerit adulteros 25
inter mariti vina, neque eligit
 cui donet imperissa raptim
 gaudia luminibus remotis,

sed iussa coram non sine conscio
surgit marito, seu vocat institor 30
 seu navis Hispanae magister,
 dedecorum pretiosus emptor.

Non his iuventus orta parentibus
infecit aequor sanguine Punico
 Pyrrhumque et ingentem cecidit 35
 Antiochum Hannibalemque dirum;

sed rusticorum mascula militum
proles, Sabellis docta ligonibus
 versare glaebas et severae
 matris ad arbitrium recisos 40

portare fustis, sol ubi montium
mutaret umbras et iuga demeret
 bobus fatigatis, amicum
 tempus agens abeunte curru.

Damnosa quid non inminuit dies? 45
aetas parentum, peior avis, tulit
 nos nequiores, mox datus
 progeniem vitiosorem.

VII

Quid fles, Asterie, quem tibi candidi
primo restituent vere Favonii
Thyna merce beatum,
constantis iuvenem fide

Gygen? Ille Notis actus ad Oricum 5
post insana Caprae sidera frigidas
noctes non sine multis
insomnis lacrimis agit.

Atqui sollicitae nuntius hospitae,
suspirare Chloen et miseram tuis 10
dicens ignibus uri,
temptat mille vafer modis.

Ut Proetum mulier perfida credulum
falsis impulerit criminibus nimis
casto Bellerophontae 15
maturare necem, refert;

narrat paene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens,
et peccare docentis
fallax historias monet. 20

Frustra: nam scopolis surdior Icari
vocis audit adhuc integer. At tibi
ne vicinus Enipeus
plus iusto placeat cave;

quamvis non aliis flectere equum sciens 25
aeque conspicitur gramine Martio,
nec quisquam citus aeque
Tusco denatat alveo,

prima nocte domum clade neque in vias
sub cantu querulae despice tibiae 30
et te saepe vocanti
duram difficilis mane.

VIII

Martis caelebs quid agam Kalendis,
quid velint flores et acerra turis
plena miraris positusque carbo in
caespite vivo,

docte sermones utriusque linguae. 5
Voveram dulcis epulas et album
Libero caprum prope funeratus
arboris ictu.

Hic dies anno redeunte festus
corticem adstrictum pice dimovebit 10
amphorae fumum bibere institutae
 consule Tullo.

Sume, Maecenas, cyathos amici
sospitis centum et vigilis lucernas
perfer in lucem; procul omnis esto 15
 clamor et ira.

Mitte civilis super urbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen,
Medus infestus sibi luctuosus
 dissidet armis, 20

servit Hispanae vetus hostis orae
Cantaber sera domitus catena,
iam Scythae laxo meditantur arcu
 cedere campis.

Neglegens ne qua populus laboret, 25
parce privatus nimium cavere et
dona praesentis cape laetus horae,
linque severa.

IX

'Donec gratus eram tibi
nec quisquam potior bracchia candidae
 cervici iuvenis dabat,
Persarum vigui rege beatior.'
'Donec non alia magis 5
arsisti neque erat Lydia post Chloen,
 multi Lydia nominis,
Romana vigui clarior Ilia.'
'Me nunc Thressa Chloe regit,
dulcis docta modos et citharae sciens, 10
 pro qua non metuam mori,
si parcent animae fata superstiti.'
'Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornyti,
 pro quo bis patiar mori, 15
si parcent puero fata superstiti.'
'Quid si prisca redit Venus
diductosque iugo cogit aeneo,
 si flava excutitur Chloe
reiectaeque patet ianua Lyiae?' 20
'Quamquam sidere pulchrior
ille est, tu levior cortice et inprobo
 iracundior Hadria,
tecum vivere amem, tecum obeam lubens.'

X

Extremum Tanain si biberes, Lyce,
saevo nupta viro, me tamen asperas
porrectum ante foris obicere incolis
plorares Aquilonibus.

Audis quo strepit uianua, quo nemus 5
inter pulchra satum tecta remugiat
ventis, et positas ut glaciet niues
puro numine Iuppiter?

Ingratam Veneri pone superbiam,
ne currente retro funis eat rota: 10
non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.

O quamvis neque te munera nec preces
nec tinctus viola pallor amantium 15
nec vir Pieria paelice saucius
curuat, supplicibus tuis

parcas, nec rigida mollior aesculo
nec Mauris animum mitior anguis:
non hoc semper erit liminis aut aquae
caelestis patiens latus. 20

XI

Mercuri, - nam te docilis magistro
movit Amphion lapides canendo, -
tuque testudo resonare septem
callida nervis,

nec loquax olim neque grata, nunc et 5
divitum mensis et amica templis,
dic modos, Lyde quibus obstinatas
applicet auris,

quae velut latis equa trima campis
ludit exultim metuitque tangi, 10
nuptiarum expers et adhuc protervo
cruda marito.

Tu potes tigris comitesque silvas
ducere et rivos celeres morari;
cessit inmanis tibi blandienti 15
ianitor aulae

Cerberus, quamvis furiale centum
muniunt angues caput eius atque
spiritus taeter saniesque manet
ore trilingui. 20

Quin et Ixion Tityosque voltu
risit invito, stetit urna paulum
sicca, dum grato Danai pueras
carmine mulces.

Audiat Lyde scelus atque notas 25
virginum poenas et inane lymphae
dolum fundo pereuntis imo
seraque fata,

quae manent culpas etiam sub Orco.
Impiae (nam quid potuere maius?) 30
impiae sponsos potuere duro
perdere ferro.

Una de multis face nuptiali
digna periurum fuit in parentem
splendide mendax et in omne virgo 35
nobilis aevom,

'Surge', quae dixit iuveni marito,
'surge, ne longus tibi somnus, unde
non times, detur; sacerum et scelestas
falle sorores, 40

quae velut nactae vitulos leaenae
singulos eheu lacerant. Ego illis
mollior nec te feriam neque intra
claustra tenebo.

Me pater saevis oneret catenis, 45
quod viro clemens misero pepercii,
me vel extremos Numidarum in agros
classe releget.

I, pedes quo te rapiunt et aurae,
dum favet Nox et Venus, i secundo 50
omine et nostri memorem sepulcro
scalpe querellam.'

XII

Miserarum est neque amori dare ludum neque dulci
mala vino lavare aut exanimari
metuentis patruae verbera linguae.

Tibi qualum Cythereae puer ales, tibi telas
operosaeque Mineruae studium aufert, 5
Neobule, Liparaei nitor Hebri,

simul unctiones Tiberinis umeros lavit in undis,
eques ipso melior Bellerophonte,
neque pugno neque segni pede victus;

catus idem per apertum fugientis agitato
grege cervos iaculari et celer arto
latitantem fruticeto excipere aprum. 10

XIII

O fons Bandusiae splendidior vitro,
dulci digne mero non sine floribus,
cras donaberis haedo,
cui frons turgida cornibus
primis et venerem et proelia destinat. 5
Frustra: nam gelidos inficiet tibi
rubro sanguine rivos
lascivi suboles gregis.

Te flagrantis atrox hora Caniculae
nescit tangere, tu frigus amabile 10
fessis vomere tauris
praebes et pecori vago.

Fies nobilium tu quoque fontium
me dicente cavis impositam ilicem
saxis, unde loquaces 15
lymphae desiliunt tuae.

XIV

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
morte venalem petuisse laurum,
Caesar Hispana repetit penatis
victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito 5
prodeat iustis operata sacris
et soror clari ducis et decorae
supplice vitta

virginum matres iuvenumque nuper
sospitum. Vos, o pueri et puellae ac 10
iam virum expertae, male nominatis
parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atras
eximet curas; ego nec tumultum
nec mori per vim metuam tenente 15
Caesare terras.

I, pete unguentum, puer, et coronas
et cadum Marsi memorem duelli,
Spartacum si qua potuit vagantem
fallere testa. 20

Dic et argutae properet Neaerae
murreum nodo cohibere crinem;
si per invisum mora ianitorem
fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus 25
litium et rixae cupidos protervae;
non ego hoc ferrem calidus iuventa
consule Plano.

XV

Uxor pauperis Ibyci,
tandem nequitiae fige modum tuae
famosisque laboribus;
maturo propior desine funeri
inter ludere virgines 5
et stellis nebulam spargere candidis.

Non, si quid Phloen satis,
et te, Chlori, decet. Filia rectius
expugnat iuvenum domos,
pulso Thyias uti concita tympano. 10
Illam cogit amor Nothi
lasciva similem ludere capreae:
te lanae prope nobilem
tonsae Luceriam, non citharae decent
nec flos purpureus rosae 15
nec poti vetulam faece tenus cadi.

XVI

Inclusam Danaen turris aenea
robustaeque fores et vigilum canum
tristes excubiae munierant satis
nocturnis ab adulteris,

si non Acrisium, virginis abditae 5
custodem pavidum, Iuppiter et Venus
risissent: fore enim tutum iter et patens
converso in pretium deo.

Aurum per medios ire satellites
et perrumpere amat saxa potentius 10
ictu fulmineo; concidit auguris
Argivi domus ob lucrum

demersa exitio; diffidit urbium
portas vir Macedo et subruit aemulos
reges muneribus; munera navium 15
saevos inlaqueant duces.

Crescentem sequitur cura pecuniam
maiorumque fames. Iure perhorru

late conspicuum tollere verticem,
Maecenas, equitum decus. 20

Quanto quisque sibi plura negaverit,
ab dis plura feret; nil cupientium
nudus castra peto et transfuga divitum
partis linquere gestio,

contemptae dominus splendidior rei, 25
quam si quicquid arat in piger Apulus
occultare meis dicerer horreis,
magnas inter opes inops.

Purae rivus aquae silvae iugera
paucorum et segetis certa fides meae 30
fulgentem imperio fertilis Africæ
fallit sorte beatior.

Quamquam nec Calabriae mella ferunt apes
nec Laestrygonia Bacchus in amphora
languescit mihi nec pinguis Gallicis 35
crescent vellera pascuis,

importuna tamen pauperies abest,
nec, si plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
vectigalia porrigam 40

quam si Mygdoniis regnum Alyattei
campis continuem. Multa potentibus
desunt multa; bene est cui deus obtulit
parca quod satis est manu.

XVII

Aeli vetusto nobilis ab Lamo -
quando et priores hinc Lamias ferunt
denominatos et nepotum
per memores genus omne fastos,

auctore ab illo ducis originem, 5
qui Formiarum moenia dicitur
princeps et innantem Maricae
litoribus tenuisse Lirim,

late tyrannus, - cras foliis nemus
multis et alga litus inutili 10
demissa tempestas ab Euro
sternet, aquae nisi fallit augur

annosa cornix. Dum potes, aridum
compone lignum; cras Genium mero
curabis et porco bimenstri 15
cum famulis operum solutis.

XVIII

Faune, Nymphaeum fugientum amator,
per meos finis et aprica rura
lenis incedas abeasque parvis
aequus alumnis,

si tener pleno cadit haedus anno 5
larga nec desunt Veneris sodali
vina craterae, vetus ara multo
fumat odore.

Ludit herboso pecus omne campo,
cum tibi Nonae redeunt Decembres, 10
festus in pratis vacat otioso
cum bove pagus;

inter audacis lupus errat agnos,
spargit agrestis tibi silva frondes,
gaudet invisa pepulisse fossor 15
ter pede terram.

XIX

Quantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
narras, et genus Aeaci,
et pugnata sacro bella sub Ilio.

Quo Chium pretio cadum 5
mercemur, quis aquam temperet ignibus,
quo praebente domum et quota
Paelignis caream frigoribus, taces.

Da lunae propere novae,
da noctis mediae, da, puer, auguris 10
Murenae. Tribus aut novem
miscentur cyathis pocula commodis?

Qui Musas amat imparis,
ternos ter cyathos attonitus petet
vates, tris prohibet supra 15
rixarum metuens tangere Gratia
nudis iuncat sororibus.

Insanire iuvat . . . Cur Berecyntiae
cessant flamina tibiae?
Cur pendet tacita fistula cum lyra? 20

Parcentis ego dexteras
odi: sparge rosas; audiat invidus
dementem strepitum Lycus,
et vicina seni non habilis Lyco.

Spissa te nitidum coma, 25
puro te similem, Telephe, Vespero
tempestiva petit Rhode:
me lentus Glycerae torret amor meae.

XX

Non vides quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gaetulae catulos leaenae?
 Dura post paulo fugies inaudax
 proelia raptor,

cum per obstantis iuvenum catervas 5
 ibit insignem repetens Nearchum:
 grande certamen tibi praeda cedat
 maior, an illi.

Interim, dum tu celeris sagittas
 promis, haec dentes acuit timendos, 10
 arbiter pugnae prosuisse nudo
 sub pede palmam

fertur, et leni recreare vento
 sparsum odoratis umerum capillis,
 qualis aut Nireus fuit aut aquosa 15
 raptus ab Ida.

XXI

O nata mecum consule Manlio,
 seu tu querellas sive geris iocos
 seu rixam et insanos amores
 seu facilem, pia testa, somnum,

quocumque lectum nomine Massicum 5
 servas, moveri digna bono die,
 descendere, Corvino iubente
 promere languidiora vina.

Non ille, quamquam Socraticis madet
 sermonibus, te negleget horridus: 10
 narratur et prisci Catonis
 saepe mero caluisse virtus.

Tu lene tormentum ingenio admoves
 plerumque duro; tu sapientium
 curas et arcanum iocos 15
 consilium retegisi Lycaeum.

Tu spem reducis mentibus anxiis
 viresque et addis cornua pauperi,
 post te neque iratos trementi
 regum apices neque militum arma. 20

Te Liber et si laeta aderit Venus
 segnesque nodum solvere Gratiae
 vivaeque procurent lucernae,
 dum rediens fugat astra Phoebus.

XXII

Montium custos nemorumque virgo,
quae laborantis utero puellas
ter vocata audis adimisque leto,
diva triformis,

inminens villae tua pinus esto, 5
quam per exactos ego laetus annos
verris obliquom meditantis ictum
sanguine donem.

XXIII

Caelo supinas si tuleris manus
nascente luna, rustica Phidyle,
si ture placaris et horna
fruge Lares avidaque porca

nec pestilentem sentiet Africum 5
fecunda vitis nec sterilem seges
robininem aut dulces alumni
pomifero grave tempus anno.

Nam quae nivali pascitur Algido 10
devota quercus inter et ilices
aut crescit Albanis in herbis
victima, pontificum securis

cervice tinguet; te nihil attinet
temptare multa caede bidentium
parvos coronantem marino 15
rore deos fragilique myrto.

Inmunis aram si tetigit manus,
non sumptuosa blandior hostia
mollivit aversos Penatis
farre pio et saliente mica. 20

XXIV

Intactis opulentior
thesauris Arabum et divitis Indiae
caementis licet occupies
terrenum omne tuis et mare publicum:

si figit adamantino 5

summis verticibus dira Necessitas
clavos, non animum metu,
non mortis laqueis expedes caput.

Campestres melius Scytha,
quorum plastra vagas rite trahunt domos, 10
vivunt et rigidi Getae
inmetata quibus iugera liberas
fruges et Cererem ferunt

nec cultura placet longior annua
 defunctumque laboribus 15
 aequali recreat sorte vicarius.
 Illic matre carentibus
 privignis mulier temperat innocens
 nec dotata regit virum
 coniunx nec nitido fudit adultero; 20
 dos est magna parentium
 virtus et metuens alterius viri
 certo foedere castitas,
 et peccare nefas aut pretium est mori.
 O quisquis volet impias 25
 caedis et rabiem tollere civicam,
 si quaeret Pater Urbium
 suscribi statuis, indomitam audeat
 refrenare licentiam,
 clarus postgenitis; quatenus, heu nefas! 30
 virtutem incolumem odimus,
 sublatam ex oculis quaerimus invidi.
 Quid tristes querimoniae
 si non suppicio culpa reciditur,
 quid leges sine moribus 35
 vanae proficiunt, si neque fervidis
 pars inclusa caloribus
 mundi nec Boreae finitimum latus
 durataeque solo niues
 mercatorem abigunt, horrida callidi 40
 vincunt aequora navitae?
 Magnum pauperies obprobrium iubet
 quidvis et facere et pati
 virtutisque viam deserit arduae.
 Vel non in Capitolium 45
 quo clamor vocat et turba faventium
 vel non in mare proximum
 gemmas et lapides, aurum et inutile,
 summi materiem mali,
 mittamus, scelerum si bene paenitet. 50
 Eradenda cupidinis
 pravi sunt elementa et tenerae nimis
 mentes asperioribus
 formandae studiis. Nescit equo rudis
 haerere ingenuus puer 55
 venarique timet, ludere doctior
 seu Graeco iubeas trocho
 seu malis vetita legibus alea,
 cum periura patris fides
 consortem socium fallat et hospites, 60
 indignoque pecuniam
 haredi properet. Scilicet inprobae
 crescunt divitiae, tamen
 curtae nescio quid semper abest rei.

XXV

Quo me, Bacche, rapis tui
 plenum? Quae nemora aut quos agor in specus
 velox mente nova? Quibus
 antris egregii Caesaris audiar
 aeternum meditans decus 5
 stellis inserere et consilio Iovis?
 Dicam insigne, recens, adhuc
 indictum ore alio. Non secus in iugis
 exsomnis stupet Euhias,
 Hebrum prospiciens et niue candidam 10
 Thracen ac pede barbaro
 lustratam Rhodopen, ut mihi devio
 ripas et vacuum nemus
 mirari libet. O Naiadum potens
 Baccharumque valentium 15
 proceras manibus vertere fraxinos,
 nil parvum aut humili modo,
 nil mortale loquar. Dulce periculum est,
 o Lenaee, sequi deum
 cingentem viridi tempora pampino. 20

XXVI

Vixi puellis nuper idoneus
 et militavi non sine gloria;
 nunc arma defunctumque bello
 barbiton hic paries habebit,
 laevom marinae qui Veneris latus 5
 custodit. Hic, hic ponite lucida
 funalia et vectis et arcus
 oppositis foribus minacis.
 O quae beatum diva tenes Cyprum et
 Memphin carentem Sithonia niue 10
 regina, sublimi flagello
 tange Chloen semel arrogantem.

XXVII

Impios paruae recinentis omen
 ducat et praegnans canis aut ab agro
 rava decurrens lupa Lanuvino
 fetaque volpes;
 rumpat et serpens iter institutum, 5
 si per obliquum similis sagittae
 terruit mannos: ego cui timebo
 providus auspex,
 antequam stantis repeatat paludes
 imbrium divina avis imminentum, 10

oscinem coruum prece suscitabo
solis ab ortu.

Sis licet felix, ubicumque mavis,
et memor nostri, Galatea, vivas,
teque nec laevis vetet ire picus 15
nec vaga cornix.

Sed vides quanto trepidet tumultu
pronus Orion? Ego quid sit ater
Hadriae novi sinus et quid albus
peccet lapyx. 20

Hostium uxores puerique caecos
sentiant motus orientis Austri et
aequoris nigri fremitum et tremantis
verbere ripas.

Sic et Europe niueum doloso 25
credidit tauro latus et scatentem
beluis pontum mediasque fraudes
palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum et
debitae Nymphis opifex coronae 30
nocte sublustra nihil astra praeter
vidit et undas.

Quae simul centum tetigit potentem
oppidis Creten: 'Pater, o relictum
filiae nomen pietasque' dixit 35
'victa furore!

Unde quo veni? Levis una mors est
virginum culpae. Vigilansne ploro
turpe commissum an vitiis carentem
ludit imago 40

vana quae porta fugiens eburna
somnium dicit? Meliusne fluctus
ire per longos fuit an recentis
carpere flores?

Si quis infamen mihi nunc iuvencum 45
dedat iratae, lacerare ferro et
frangere enitar modo multum amati
cornua monstri.

Impudens liqui patrios Penates,
impudens Orcum moror. O deorum 50
si quis haec audis, utinam inter errem
nuda leones.

Antequam turpis macies decentis
occupet malas teneraeque sucus

defluat praedae, speciosa quaero 55
pascere tigris.

Vilis Europe, pater urget absens:
quid mori cessas? Potes hac ab orno
pendulum zona bene te secuta
laedere collum. 60

Sive te rupes et acuta leto
saxa delectant, age te procellae
crede veloci, nisi erile mavis
carpere pensum

regius sanguis dominaeque tradi 65
barbarae paelex.' Aderat querenti
perfidum ridens Venus et remisso
filius arcu.

Mox, ubi lusit satis: 'Abstineto'
dixit 'irarum calidaeque rixae, 70
cum tibi invitus laceranda reddet
cornua taurus.

Uxor invicti Iovis esse nescis.
Mitte singultus, bene ferre magnam
disce fortunam; tua sectus orbis 75
nomina ducet'.

XXVIII

Festo quid potius die
Neptuni faciam? Prome reconditum,
Lyde, strenua Caecubum
munitaeque adhibe vim sapientiae.
Inclinare meridiem 5
sentis ac, veluti stet volucris dies,
parcis deripere horreo
cessantem Bibuli consulis amphoram?
Nos cantabimus invicem
Neptunum et viridis Nereidum comas, 10
tu curua recines lyra
Latonam et celeris spicula Cynthiae;
summo carmine, quae Cnidon
fulgentisque tenet Cycladas et Paphum
iunctis visit oloribus;
dicetur merita Nox quoque nenia. 15

XXIX

Tyrrhena regum progenies, tibi
non ante verso lene merum cado
cum flore, Maecenas, rosarum et
pressa tuis balanus capillis

iamdudum apud me est: eripe te morae 5i
 nec semper udum Tibur et Aefulae
 declive contempleris arvom et
 Telegoni iuga parricidae.

Fastidiosam desere copiam et 10
 molem propinquam nubibus arduis,
 omitte mirari beatae
 fumum et opes strepitumque Romae.

Plerumque gratae divitibus vices
 mundaeque parvo sub lare pauperum 15
 cenae sine aulaeis et ostro
 sollicitam explicuere frontem.

Iam clarus occultum Andromedae pater
 ostendit ignem, iam Procyon fuit
 et stella vesani Leonis 20
 sole dies referente siccis;

iam pastor umbras cum grege languido
 rivomque fessus quaerit et horridi
 dumeta Siluani caretque
 ripa vagis taciturna ventis.

Tu civitatem quis deceat status 25
 curas et urbi sollicitus times
 quid Seres et regnata Cyro
 Bactra parent Tanaisque discors.

Prudens futuri temporis exitum
 caliginosa nocte premit deus 30
 ridetque, si mortalis ultra
 fas trepidat. Quod adest memento

componere aequus; cetera fluminis
 ritu feruntur, nunc medio aequore 35
 cum pace delabentis Etruscum
 in mare, nunc lapides adesos

stirpisque raptas et pecus et domos
 volentis una, non sine montium
 clamore vicinaeque silvae,
 cum fera diluvies quietos 40

inritat amnis. Ille potens sui
 laetusque deget cui licet in diem
 dixisse: 'Vixi': cras vel atra
 nube polum Pater occupato

vel sole puro; non tamen inritum, 45
 quodcumque retro est, efficiet neque
 diffinget infectumque reddet
 quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna saevo laeta negotio et
ludum insolentem ludere pertinax 50
transmutat incertos honores,
nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo manentem; si celeris quatit
pinnas, resigno quae dedit et mea
virtute me involvo probamque 55
pauperiem sine dote quaero.

Non est meum, si mugiat Africis
malus procellis, ad miseras preces
decurrere et votis pacisci,
ne Cypriae Tyriaeque merces 60

addant avaro divitias mari;
tunc me biremis praesidio scaphae
tutum per Aegaeos tumultus
aura feret geminusque Pollux.

XXX

Exegi monumentum aere perennius
regalique situ pyramidum altius,
quod non imber edax, non Aquilo inpotens
possit diruere aut innumerabilis
annorum series et fuga temporum. 5
Non omnis moriar multaque pars mei
vitabit Libitinam; usque ego postera
crescam laude recens, dum Capitolium
scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus 10
et qua pauper aquae Daunus agrestium
regnavit populorum, ex humili potens
princeps Aeolium carmen ad Italos
deduxisse modos. Sume superbiam
quaesitam meritis et mihi Delphica 15
lauro cinge volens, Melpomene, comam.